

Sulina, orașul răpus de timp

Exclusiv „Telegraf“: Mărturii în piatră ale unor povești din alte timpuri (III)

Poate pare un pic sinistru, dar cel mai vestit loc din Sulina este cimitirul Maritim, cum îi spun cei mai mulți, probabil pentru că în povestirile lui Jean Bart din romanul „Europolis” se află aproape de malul mării. Între timp, nisipul a câștigat lupta cu apa, iar cimitirul se află la aproape trei kilometri de plajă. Sau poate pentru că aici și-au găsit odihna veșnică mulți dintre marinarii care au străbătut apele Dunării și au avut ghinionul să-și găsească sfârșitul înainte de vreme. Istoria cosmopolită a portului și-a lăsat amprenta și asupra cimitirului. Oameni de diferite confesiuni sau naționalități sunt îngropați la doar câțiva metri depărtare, încă un semn al concordiei care există la Sulina în acele vremuri. Așa au apărut secțiunea protestantă, unde se găsesc englezi și germani, cea catolică, a rușilor lipoveni, cea ortodoxă, care ocupă cea mai mare suprafață, cea musulmană și cea evreiască.

La poarta cimitirului, și se dezvăluie primele pasaje ale poveștii. „Cimitirul Comisiei Europene a Dunării” stă scris pe panoul instalat de autorități. Primele morminte săpate în pământul nisipos de la marginea orașului au fost cele ale foștilor angajați ai comisiei. Au urmat oamenii locului și cei pieriți în apele Dunării. Sau la bordul vaselor aflate în drum spre Sulina.

POVESTE DE DRAGOSTE SFÂRȘITĂ TRAGIC ■ Pietrele funerare și crucile dezvăluie povești dureroase, dar și pitorești, vechi de peste un secol și jumătate. Mă aventurez în partea protestantă și atenția îmi este atrasă de două morminte identice. Diferă doar inscripțiile, dar este clar că există o legătură puternică între cei care își dorm somnul de veci aici. Margaret Ann Pringle și Williams Webster. Ambii și-au găsit sfârșitul pe 21 mai 1868 în apele Dunării. Cei doi se iubeau, iar Ann a venit la Sulina să-l viziteze pe William, ofițer pe nava „S.S. Adalia”. Legenda spune că au ieșit la o plimbare cu barca, iar apele învolburate ale fluviului au făcut ca fata în vîrstă de 23 de ani să cadă în

apă. William, care avea doar 25 de ani, a sărit să o salveze, dar niciunul dintre ei nu a mai ieșit la suprafață. „Ea a venit ca o floare și a fost tăiată” este epitaful săpat în piatra de mormânt a lui Ann. „Și-a sacrificat viața în mod nobil încercând să o salveze pe Ann de la înec”, stă scris în dreptul lui Will. Cei doi se odihnesc la mică distanță, parcă trăindu-și povestea de dragoste pe lumea cealaltă.

Localnicii au creat însă un mit în jurul acestei tragedii, transformând-o într-o copie a vestitei „Romeo și Julieta”. Astfel, părinții lui William nu ar fi fost de acord ca fiul lor să-și unească destinul cu Ann, care provenea dintr-o clasă socială inferioară, și l-au trimis cu vasul spre Indii. Ea l-a urmat, deghizată în marină, dar a decis să se sinucidă, aruncându-se în apele Dunării, iar William s-a încercat să o salveze.

RĂPUȘI DE APELE DUNĂRII

Cățiva metri mai departe, un șir de pietre funerare stă mărturie tributului dureros plătit Dunării. Marinari englezi, toți tineri, pieriți în apele fluviului. Printre ei, Thomas Rutheford, mecanicul-șef al vasului cu aburi „Kepler”, dar și Isabella Jane Robinson, dispărută dintre cei vii în 1987, la doar 28 de ani, în urma naufragiului lui „S.S. Kylemore”. În schimb, comandantul vasului „S.S. Consent”, Thomas Bullen, și-a găsit sfârșitul pe drumul dintre Constantinopol, denumirea din acea vreme a Istanbulului, și Sulina, iar colegii săi i-au adus un ultim tribut în micul port de la Dunăre. Tot în partea protestantă a cimitirului, o piatră funerară spune povestea tristă a familiei măcelarului orașului, Williams Smith. și-a pierdut soția, Katharina, răpusă de holera la doar 31 de ani, dar și cele două fetițe la vîrste fragede, Emily Rose, la nici un an, și Ellen Barbara, la doar 5 săptămâni. S-a stins și el, de durere, la doar 37 de ani.

O piatră funerară înaltă, cu o formă ciudată, marchează mormântul danezului Eugen Leopold Claudi Magnusson, cel care a preluat rolul de inginer-șef al

lucrărilor de la Sulina, după plecarea lui Sir Charles Augustus Hartley, supranumit „părintele Dunării”. și celălalt inginer adus de Comisia Europeană a Dunării pentru a sistematiza lucrările la canalul Sulina, un alt danez, Carl Kühl, și-a găsit odihna veșnică aici.

PRINȚESA DIN SULINA

■ În partea ortodoxă a cimitirului sunt înmormântați greci, ruși și români. Oameni bogăți sau săraci, celebri sau necunoscuți, negustori sau marinari. Un monument înalt se ridică printre morminte. Este închinat prințesei Ecaterina Moruzi, nepoata domnitorului Ioan Sturza, născută la Constantinopol și, conform legendelor locale, exilată de părinții la Sulina, din cauza unei povești de dragoste neacceptate de familie. „Aici vremelnic zăcu remășitele pământesce ale Prințesei Ecaterina Moruzi” este epitaful săpat în piatra albă a locului de veci. În istoria Selinei, rămâne însă ca persoana care avea grijă de familiile sărace, dar mai ales ca fondatoare a teatrului. Construită cu ajutorul fiului ei, Constantin Moruzi, clădirea adăpostea o sală cu aproape 300 de locuri și era mândria orașului. A dispărut într-un incendiu provocat de un grup de revoluționari, în anii '20.

În apropiere, statuile a două fetițe care se îmbrățișează se ridică deasupra unui mormânt. Poveștile spun că mezină familiei unui negustor grec a căzut în fântână, iar sora mai mare a sărit să o salveze. Au fost găsite cu brațele înălungite una în jurul celeilalte și monumentul a fost ridicat de tatăl trist pentru a-și aduce aminte de iubirea

nețărmarită pe care și-o purtau cele două.

La mică distanță, se găsește singura lespede din tot cimitirul care poartă înfricoșătorul standard al piraților, capul de mort și oasele încrucisate deasupra acestuia. Este mormântul celui mai celebru pirat al acelor vremuri, Georgios Kantoguris, un grec care i-a terorizat vreme îndelungată pe cei care treceau cu vasele pe canalul Sulina. Povestea sa rămâne învăluită în mister, oscilând între legenda locală, conform căreia a trăit până la adânci bătrânețe și a murit sărac, după ce și-a ascuns comoara, și o moarte violentă, fiind împușcat în timpul unui jaf.

OMAGIU PENTRU CEI DREPTI

■ Cea mai mare parte a cimitirului catolic este ocupată de mormintele comunității italiene, una dintre cele mai mari din Sulina secolului trecut. La loc de cinste este piatra funerară din marmură neagră ridicată în onoarea unuia dintre primii directori ai Oficiului de Navigație, Giovanni Matteucci. Alte două mari personalități care au contribuit la transformarea orașului în unul dintre cele mai importante porturi fluviale ale acelor vremuri, Abraham Farrar, șeful Şantierului Naval, și William Simpson, șeful şantierului de construcții de la gurile Dunării, mâna dreaptă a inginerului-șef, Sir Charles Augustus Hartley, se odihnesc în Cimitirul Comisiei Europene.

Înconjurate de garduri, dar alipite, lucru unic în lume, sunt cimitirul musulman și cel evreiesc. În primul, se mai zăresc doar câteva morminte, în vârful căroru tronează tradiționalul fes otoman. În schimb, în cel evreiesc, multe dintre pietrele funerare sunt distruse, semnele perioadei legionare, dar și ale celei comuniste.

Îmi îndrept pașii spre ieșire, având în minte poveștile celor care și-au găsit sfârșitul la Sulina. Unii au murit de bătrânețe, după ce au muncit în slujba orașului, alții au dispărut tragic în apele învolburate ale Dunării. Toți și-au găsit locul în cimitirul cosmopolit de la marginea urbei.